

ศึกษาและปฏิบัติธรรม

ครั้งที่ ๗๕ อินทริยสังวร ตอนที่ ๓

๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

อ.สุธีร์ ทুমทอง

อินทรียสังวร

๑. ความหมายของอินทรียสังวร
๒. ความสำคัญของอินทรียสังวร
๓. ประโยชน์ของการมีอินทรียสังวร

๒. ความสำคัญของอินทรีสังวร

- ๒.๑ เป็นคำสอนภาคปฏิบัติ
- ๒.๒ เป็นข้อปฏิบัติถัดจากปาติโมกขสังวร
- ๒.๓ เป็นคุณธรรมเบื้องต้นของผู้มีปัญญา
- ๒.๔ เป็นอาหารของพรหมจรรย์
- ๒.๕ ทำให้สุจริต ๓ และธรรมะอื่นบริบูรณ์
- ๒.๖ เป็นพื้นฐานให้เกิดสมาธิ
- ๒.๗ ทำให้พ้นจากทุกข์ทั้งปวง

๓. ประโยชน์ของการมีอินเทอร์เน็ตสั่งวร

๓.๑ ทำให้กิเลสไม่ครอบงำ

๓.๒ ละความเดือดร้อนบางอย่างได้

๓.๓ ทำให้เป็นผู้อยู่ด้วยความไม่ประมาท

๓.๔ ทำให้มารไม่ได้โอกาส

๓.๕ ทำให้รักตัวเองอย่างถูกต้อง

๓.๖ อยู่อย่างมีความสุข

๓.๓ ปิตุแผ่นดิน กั้นเชื้อโรค (๑)

เอวมเว โข ภิกขเว เอกาทสหิ ชมเมหิ สมนนาคโต ภิกขุ
ภพโป อิมสมี ชมมวินเย วุฑฒี วิรุพหิ เวปลลัม อาปชชิต्तु,
กตเมหิ เอกาทสหิ, อิธ ภิกขุ รูปญญ โหติ, ลกขณกุสโล โหติ,
อาสาฏิกัม สาญเฐตา โหติ, **วณฺ ปรณฺจณาเตตา โหติ,**
ฐมฺ กตฺตา โหติ, ติตฺถํ ชานาติ, ปิตฺ ชานาติ, วิถิ ชานาติ,
โคจรกุสโล โหติ, สาวเสสโทหิ โหติ, เย เต ภิกขุ เถรา
รตฺตญญ จิรปพฺพชิตา สงฺฆปิตโร สงฺฆปรินายกา
เต อติเรกปฺุชาย ปุเชตา โหติ
อ.เอกาทสก. ๒๔/๑๗ โคपालกสูตร

๓.๗ ปีกแฝด กันเขี้ยวโรค (๒)

กถณฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ วมฺ ปฏฺิจฺฉนาเตตา โหติ,
อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ จกฺขุณา รุปํ ทิสฺวาน นิมิตฺตคฺคาหี โหติ
นानุพฺยณฺชนคฺคาหี ยตฺวาธิกรณฺเมณํ จกฺขุณฺทริยํ อสฺวตฺตํ วิหรณฺตํ
อภิชฺฉมาโทมนสฺสา ปาปกกา อกฺุสลา ฌมฺมา อนฺวาสุสเวยฺยํ
ตสฺส สํวราย ปฏฺิปปชฺชติ, รกฺขติ จกฺขุณฺทริยํ,
จกฺขุณฺทริเย สํวรํ อापชฺชติ. โสเตน สทฺทํ สุตฺวา ...
อ. เอกาทสก. ๒๔/๑๗ โคปาลกสูตร

๓.๘ ทำให้ดำรงเพศนักบวชได้ตลอดชีวิต

โส วตาวุโส ภิกขุ อินฺทฺริเยสุ อคฺคตฺทวาโร โภชเน อมตฺตญฺญ
ชาคริยํ อนนฺยุตฺโต ยาวชีวํ ปริปุณฺณํ ปริสุทฺธํ พุรหฺมจริยํ
สนฺตานิเสสตีติ เนตํ จานํ วิชฺชตี.

โส วตาวุโส ภิกขุ อินฺทฺริเยสุ คฺคตฺทวาโร โภชเน มตฺตญฺญ
ชาคริยํ อนนฺยุตฺโต ยาวชีวํ ปริปุณฺณํ ปริสุทฺธํ พุรหฺมจริยํ
สนฺตานิเสสตีติ จานเมตํ วิชฺชตี.

ถ.สพ. ๑๘/๑๒๐ สาริปุตตสัทธวิहारิกสูตร

๓.๕ อยู่ใกล้พระนิพพาน

จตุหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมนุภาคโต ภิกขุ
อภพโป ปริหานาย **นิพพานสุเสว สนฺติเก**, กตเมหิ จตุหิ,
อิธ ภิกขเว ภิกขุ สีลสมฺปนฺโน โหติ,
อินฺทฺริเยสุ कुตฺตทฺวาโร โหติ,
โกชเน มตฺตถณฺญ โหติ, ชากริยํ อนุยุตฺโต โหติ.

อ. จตุกก. ๒๑/๓๓

๕. โทษของการขาดอินทรีสังวร

๔.๑ อภุศลวิตกรบกวณ

อคฺคตฺตํ จกฺขุโสตสฺมึ อินฺทฺริเยสุ อสํวตฺ.
มกฺขิกานุปตฺติสฺสนฺติ สงฺกปฺปา รากนฺิสฺลิตา
กณฺฺวียกโต ภิกฺขุ อามคนฺฺเช อวสฺสุโต.
อารกา โหติ นิพฺพานา วิฆาตสฺเสว ภากฺวา
อํ.ตฺก. ๒๐/๑๒๕

๔.๒ จะกลายเป็นผู้มัวเมาในกามคุณ

เสยฺยถาปี ภิกฺขเว กิณฺจํ สมปนฺนํ, กิณฺจารกฺโข จ ปมตฺโต,
โคโณ จ กิณฺจาโท, อหํ กิณฺจํ โอตริตฺวา ยาวตตํ มํ
อาปชฺเชยฺย, ปมาทํ อาปชฺเชยฺย.

เอวเมว โข ภิกฺขเว อสุสุตฺวา ปุณฺชชโน นสุ ผสฺสายตเนสุ
อํวตฺตการี ปณฺจสุ กามคฺเณสุ ยาวตตํ มํ อาปชฺชติ,
ปมาทํ อาปชฺชติ.

สํ.สพฺพ. ๑๘/๒๔๖ วิโนปมสูตร

๔.๓ เราร้อนในอบายภูมิ (๑)

วรํ ภิกขเว ตตฺตตาย อโยสลากาย อาทิตฺตตาย สมฺปชฺชติตาย
สโรชติภูตตาย จกฺขุนทฺริยํ สมฺปปลิมภูจํ,
น เตวว จกฺขุวิณฺเณยฺเยสุ รูปेषु อนฺุพฺยณฺชนโส นิมิตฺตคฺคาโห.
นิมิตฺตสฺสาทคฺคิตํ วา ภิกขเว วิณฺณณํ ติฏฺฐมานํ ติฏฺฐเจยฺย
อนฺุพฺยณฺชนสฺสาทคฺคิตํ วา, ตสฺมี เจ สมเย กาลํ กเรยฺย,
จानเมตํ วิชฺชติ, ยํ ทฺวินฺนํ คตฺนํ อณฺฺตริํ คตฺตี คจฺเจยฺย
นिरยํ วา ติริจฺฉานโยนี วา.
อิมํ โขหํ ภิกขเว อาทินวํ ทิสฺวา เอวํ วทามิ.
สํ.สพฺวา. ๑๘/๒๓๕ อาทิตตปริยายสูตร

๔.๓ เปรื่องในอบายภูมิ (๒)

วรํ ภิกขเว โสตุตํ, โสตุตํ โข ปนาคํ ภิกขเว วณฺณํ
ชีวิตานํ วทามิ, อผลํ ชีวิตานํ วทามิ, โมมฺหํ ชีวิตานํ วทามิ,

ถ.สพ. ๑๘/๒๓๕ อาทิตตปริยายสูตร

๕. วิธีปฏิบัติอินทรียสังวร

๕.๑ การเจริญอิทธิยอันยอดเยี่ยมในอริยวินัย (๑)

กถณจ อานนท อริยสุต วินเย อนุตฺตรา อินฺทฺริยภาวนา โหติ ?
อิธานนท ภิกฺขุโน จกฺขุณา รูปี ทิสฺวา อุปฺปชฺชติ มนาปํ
อุปฺปชฺชติ อมฺนาปํ อุปฺปชฺชติ มนาปามฺนาปํ,
โส เอวํ ปชานาติ “อุปฺปนฺนํ โข เม อิํ มนาปํ อุปฺปนฺนํ
อมฺนาปํ อุปฺปนฺนํ มนาปามฺนาปํ, ตถจ โข สงฺขตํ โอปาริกํ
ปฏฺิจฺจสมุปฺปนฺนํ, เอตํ สนฺตํ เอตํ ปณฺีตํ ยทิตํ อุเปกฺขา”ติ.
ม.อ. ๑๔/๔๕๔ อินฺทฺริยภาวนาสูตฺร

๕.๑ การเจริญอิทธิยอำนาจอันยอดเยี่ยมในอริยวินัย (๒)

ตสฺส ตํ อุปปนฺหนํ มนาปํ อุปปนฺหนํ อมนาปํ อุปปนฺหนํ
มนาปามนาปํ นิรุชฺฌติ, อุเปกฺขา สณฺหาติ. เสยฺยถาปี อานนฺท
จกฺขุมา ปุริโส อุมฺมิเลตฺวา वा นิมฺมิเลยฺย นิมฺมิเลตฺวา वा อุมฺมิเลยฺย.
เอวเมว โข อานนฺท ยสฺส กสฺสจि เอวํสีฆํ เอวํตฺวภูํ เอวํอุปฺปกสิเรน
อุปปนฺหนํ มนาปํ อุปปนฺหนํ อมนาปํ อุปปนฺหนํ มนาปามนาปํ นิรุชฺฌติ,
อุเปกฺขา สณฺหาติ. อयํ วุจฺจตานนฺท อริยสฺส วินเย
อนฺุตฺตรา อินฺทฺริยภาวนา จกฺขุวิญฺเญยฺเยสุ ฐเปสุ.

ม.อ. ๑๔/๔๕๔ อินฺทฺริยภาวนาสูตฺร

๕.๒ การเจริญอินทรีย์ของพระเสาะ

กถณฺจานนฺท เสโห โหติ ปาฎิปโท ?

อิธานนฺท ภิกขุโน จกขุณา รูปี ทิสฺวา อุปฺปชฺชติ มนํปํ

อุปฺปชฺชติ อมณํปํ อุปฺปชฺชติ มนํปํมณํปํ,

โส เตน อุปฺปนุเนน มนํเปน อุปฺปนุเนน อมณํเปน

อุปฺปนุเนน มนํปํมณํเปน อฏฺฐยฺยติ หรายฺติ ชิกฺขุจฺจติ.

โสเตน สทฺทํ สุตฺวา... ฌาเนน คนฺธํ ฌายิตฺวา...

ม.อ. ๑๔/๔๖๐ อินทริยภาวนาสูตฺร

๕.๓ พระอริยเจ้าผู้เจริญอินทริย์แล้ว (๑)

กถณฺจานนฺท อริโย โหติ ภาวิตินฺทริโย ?

อิธานนฺท ภิกฺขุโน จกฺขุณา รุปํ ทิสฺวา อุปฺปชฺชติ มนํ

อุปฺปชฺชติ อมณํ อุปฺปชฺชติ มนํปมณํ,

โส สเจ อากฺขติ “ปฏิกฺกฺกุเล อปฺปฏิกฺกฺกุลสณฺณี วิหเรยฺยน”ติ,
อปฺปฏิกฺกฺกุลสณฺณี ตตฺถ วิหริติ.

ม.อ. ๑๔/๔๖๑ อินทริยภาวนาสูตฺร

๕.๓ พระอริยเจ้าผู้เจริญอินทรีย์แล้ว (๑)

สเจ **อากงขติ** “อปะปฏิกกุเล ปฏิกกุลสณฺธิ วิหเรยฺยน”ติ
ปฏิกกุลสณฺธิ ตตฺถ วิหฺรติ. สเจ **อากงขติ** “ปฏิกกุเล จ
อปะปฏิกกุเล จ อปะปฏิกกุลสณฺธิ วิหเรยฺยน”ติ, อปะปฏิกกุลสณฺธิ
ตตฺถ วิหฺรติ. สเจ **อากงขติ** “อปะปฏิกกุเล จ ปฏิกกุเล จ
ปฏิกกุลสณฺธิ วิหเรยฺยน”ติ, ปฏิกกุลสณฺธิ ตตฺถ วิหฺรติ.
สเจ **อากงขติ** “ปฏิกกุลลจ อปะปฏิกกุลลจ ตทฺภยํ อภินิวชเชตฺวา
อุเปกฺขโก วิหเรยฺยํ สโต สมฺปชาโน”ติ,
อุเปกฺขโก ตตฺถ วิหฺรติ สโต สมฺปชาโน.

ม.อ. ๑๔/๔๖๑ อินทริยภาวนาสูตฺร

สวัสดีครับ

